

אהבה. הלבות קריית שמע פ"א

ב-דיכוי נס מני נטמי דליהי לכתה יתד כדי צימנרגר קדצ'ר יומר, וכמה שכתכ' רניין
ו-זחלה פהמ צויג' מול ווי', מלענ' מה טשייזו כל פ' זדרליס אקמנאי' (מעלה):
אייזוחו, ומן קראות שטע בללה. מטהה טס (נדבות כ'), מילויים קוינ'holm צעם
גערכין מעה סאלכטס נוכחים לא כולל נמרומון ומפרץ נמלטו דס'יוו' מעה

הַלְמָדִים כָּכָבִידִים וְנוֹתְרִים סֵסֶן וְסִפְרָה מִזְמָה עַד לְחַמִּים
סָפָר וְמִגְנָה וּסְפָקָן כְּמִכְמִיסָּה תְּלִמְזָרָוּ עַד חֲלָמָן וְטַמְרָוּ
נְגַמְרָל זְמָס ד' ז' דְּמַכְמִיסָּה ק' זְמַמְנָה עַד צְעַלְמָה
עַמְתָה הַצָּהָר אַלְמָרָוּ עַד מְתוֹתָה כְּדִי לְאַמְרִיךְ
הַהָּאַלְמָזָן מִן הַעֲנִירָה סָלִי יָמָר מְכֻלָּה אַמְמָה
וְלִמְוֹר קְרָלָה קְרִילָה צְמָה וְזִיטְפָמָה צִים וְנוֹמָלָה
יְצָלָן בְּלִלְלָה. וְזָכָרְתָה כְּדִי לְאַמְרִיךְ קְמָה אַלְמָזָן
מִן אַמְשִׁיעָה וְפִיצְעָה הַיְלָה לְמַכְלָל יְמַמְתָה קְדָסָה
קְרִילָה צְמָה וְמוֹרָה חֲנוֹת נְדִיָּה דְלִי יְסִיחָה קְרִילָה
צְמָמָה וְנוֹמָה פְּתִיחָה הַיְלָה פְּגָרָה עַל דְּנוֹרָה מִכְמִיסָּה וְכִדְיָה
אַלְמָן פְּגָרָה עַל דְּנוֹרָה יְכִיה וְסִורָה לְקִרְמוֹתָה מִזְמָה
לְלִבְנָה אַלְמָן פְּגָרָה עַל דְּנוֹרָה יְכִיה וְסִורָה לְקִרְמוֹתָה מִזְמָה
הַבְּרִכּוֹת הַוּלְכּוֹת אַחֲ
את שְׁמָעָה בְּלִילָה מִצּוֹתָה
הַלִּילָה. וְאַם עַבְרָה וְאַחֲרָה
חוֹתָר יְזָא יְדִי חַבְבָתוֹ שְׁלָא
חַזְקִיק אַדְמָן מִן הַפְּשִׁיעָה:
בֵּית אַחֲרָה שְׁעַלְלָה עַמְזִיד
יְדִי חַבְבָתוֹ אַלְאָ אַם כִּן
לִלָּה וּבִזְזָא בְּהָן. וְאַנוּס

כיבוגן: יא' יוא' וזה הוא
ות קורם (ונחנץ הרמה
רכבה אחרונה עם דגץ
קדום שתעללה המשמש

וְאַתָּה תִּשְׁעַל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כִּי־אֲנָת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה־בְּנֵי־יְהוָה
וְאַתָּה תִּשְׁעַל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כִּי־אֲנָת־בְּנֵי־יְהוָה וְאַתָּה־בְּנֵי־יְהוָה

כלומר כדי למחוקק סמכון שמאפשר ימיטלן ומה שטמלו וויקטס סיינט מומלץ מוסך פירוט

ימפרס רניי דקפי המלך דקלמור בני זמשון קודס בגן הגדה וכן טיריך מהמוס

ו-תשי' זל' פירט נעיין מהר:
ואיזה הוא זמנה וכו'. סס (דף ט ע"ג) המר מהר נמי מפלגה כלחריס ל'ק' כ' כומזקון
ל'ג' יומן ומיקון כי גומכין חופה נס/gen הנטה. ישי רצינו לנו גמר
ו-תשי' זל' פירט נעיין מהר:

בננות מימוניזה

נו נִיְהַיְרָה רַכֵּן נִזְנֵר וְכֹלֶן כִּי מִי חִימָרָה לְקַח מְרוֹתָה וַסְתָּחָמָה מְלִיטָה לְמַסְמָה מְלֻכָּה יְלִילָה לְמַטְבָּעָה טְקַפְּנִין וְאֵתָה מְקָםָה לְצַדְגָּה וְלְלִילָה נְכָלָה וְסִיסָּה מְמַלְּתָה כְּלָמָדָה בְּנֵי מְרוֹמִים טְכַלְּבָה. וַיַּקְהֵל צְהָלָן הַמְּגָרָה אֲבִירָהָן קָוְלָק מְלָאָה זְנֵן גְּגָן כִּי דָרְךָ נִמְכָּדוֹן פְּנֵי סְקִירָה כְּבָר וְכִיְצָוָה אֲכָר בְּלַעֲבוֹדָה וְהַמְּלָאָה הַלְּבָנִי וְלִילָה מְעָנָן מְדִכְרָי

ולס נמכנוו מע אהי"ר פסק קולו ווון מהירין
ומווי וכמלוקה וו אטמג רניינ יען וווטו. דנאי'ג
עטמג רניינ מי קנד לאס אהי"ר פוכר כמיינו
לי למלה נטעס זיימא נך טעל גאנט גאנט אהי"ר
דאנטיס עאנט לייט כדרטס. ווועת קפה אטלנטו
אטי פירוטס האכאר ליין יונטסמן נאנט דיט
לפקחטן דומפלין צויניס וויסס צוינז ליאר יען
לעל דזוי דצלאי האט דקומר זילר המהוות.
וועת צוילא דנדראטס דזוקל בעכבר קיזז מז
געפן דאנטיס טויריס מסוט דכטאויגי כטראג'ג
קזעטן קטמל וויל'ס מלטני לאט פיטטעל גענין כי
שייל לפסטיטן נן זילע דנקט סטט להטער וויל'
מסוט דען כויל לאט מאיר סאכל נן היל נמי^ט
פאטט מסוט לאלפין לאטמר גטס"ג. נס חאנטס
רכען טילטס נוינז מאמנטס גאנט סטס נאכזין
לעאנט דזוקל בעכבר צוילן מז נאנט טקסט
ההטער. זשיעור וה כטנו [עמישו]^ט

להת מיזוג

ט איזהו ומין קידוח שבע וכיו'. רשות פיק'ן ברכום הל'ג למה התרמו עד חותם כדי לאלהיק לה ה לדס מן המכירה:

טורה אן

מ' יג' איזחו וטין בו עד טופ' הסליק. הכל מוקם דכרטה (דב' כ')

סאלת

אהבה: הלבות תפלה פ"ג ט"ז

בכפר משנער

ב בבר אמרנו וכיר נריה פרך הפלג הפלג
הצמר (ד"ג כ"ב) מ"ז טול גאנמה
ונזרולגה מטה צפומ וויה זומפלט וויה זו זילט
טינמה קמינה מען עטט ומונגע יומכלא, יומפריס
לידינו דיזיינו טערעל דהאנן פ"ק דספיטס מעד
ווערטען צמ' ומונגע וויליג בעט' ומונגע גערכן פאַט
ווערטען צו' ומונגע וויליג בעט' ומונגע חל טרג פאַט
לעטיט ענילג סטט נטאט צטט ומונעה וויליג
טְרִיכָּו:

חמן
קטנה.
ילדי

א. טמפרטורה: יטם טוֹ חַםְתָּן פִּיטָּס; ב. טוֹ חַםְתָּן פִּיטָּס;

פרק שלישי

א **תפלת** "השודר מצויה שיחחיל להחפלה עם הנז
החמה יומנה ומעוד סוף שעה רבייה
שהיא שלישית היום. אם עבר או טעה והחפלה אחר
ארבע ערד חצות היום יצא ידי חובת הפללה. אבל לא
יצא ידי חובת הפללה במננה. שיבשם שחפה מזו
החוורה כך מצויה מדבריהם להחפלה אותה במננה כמו
שתקנו לנו הוכמים ונביאים: ב' כבר אמרנו שחפה
המנחה בוגר חמץ של בין הערכבים תקנו ומנה. ולפי

א סגנ'ן פְּזָן יְלִט טוֹר הַיּוֹם סֶלְפָעַט: ב טוֹר הַיּוֹם סֶלְפָעַט:

לחתם מצגה

הזהר מירושלים

א. [ט] אכזר ורב בדגא הלכה בר' יהודה הוארל ומונן בהחזרה בורה ועד בכלל שאמור בראבטה:

ט"ג א חטלה הלאחר מצותה שיזחיל וגו'. פ"ק גנרכם (ז"ג נ"י) חמור אף כי כו"ז כוטיקן לד"ר יוסט ומייקון כי נוכמן מותם בסען סבבם בין רצם וונישין בז' ונושמו נומת רון בין רצם כ"כ אנטוניו וונילו פולגולו ונושם נומת רון

בראש השנה וביום הקפור בשלישית ובכ'

פרק א' תפלת י' השחר מצור
החכמה זומנרג
שהריה שלישית היום. י'ם
ארבע עדר חצאות היום יצא
ויציא ידי חובת תפלת בומו
התורה בך מצוה מדבריהם
שהתקנו לנו חכמתם ונכאייהם
המנהנה בוגר תמיד של נ

ב' כבר אמרנו שהפטלה המנהה וה*בוי*. נדריהם טריך הפטלה הפטלה (פס ע"ב) מפני מה
המינו מפטלה המנהה עד העוד שהאר כי רחמי כל שמר קרכ' והוילן מד חיון מפטלה
עד למינו (ע"ז). **ה' הרקדה פטלה** פטלה מפערת כל דין הפטלות קריג' ויולן עד שערלע ע"כ
פטלה מנהה הלאה כרי' יאורה פטלה מפערת מדרכ' הוועך ווינען נו' הו' מני' סד' הוטה דמע מינא
דלאן הפטלה לערלע פטלה דעל' יוזמאר הפטלה הנטה נו' כמר וויל' ממר אלין עדצע כמר ענד
ודעדצע כמר ענד ט"כ. וכוכן ק"ר יונ' צפ' הפטלות דטמן' דראג'ן דרכני יודוה גדר' נונ' גודא
קומויה גנדי'ין צין גנדי'ין צין גנדי'ין נו' גנדי'ין גנדי'ין דטמן' דראג'ן דרכני יודוה גדר' נונ' גודא
סמלען ווילען ומלהן רוגויג נו' גנדי'ין גנדי'ין דטמן' נו' הילען ווילען תהאר גודא
סוכנאניס וויל' קידס הילן לאן להונ' גנדי'ין גנדי'ין דטמן' גנדי'ין גנדי'ין גנדי'ין
וילען. ומגדרי רוצע נו' נו' לאלה נו' לאלה ציכל' נו' נו' גנדי'ין גנדי'ין גנדי'ין גנדי'ין
ויאן. אונ' אונ' חמץ מגהה קעה' ווי' ווי' נו' לאטמאן ווי' גנאל' דסוויש' דנאי'ו סט' דמלע' זתקה
זתקה נו' ווין מגהה קעה' עד חמוץ הפטה קו' כדי זיטול' לטער ערבית מס' ווילע' כרי'
יאורה לאבל' נטען המנהה פטמה לייל' לאטמאן נומה עד צוקימת המנהה דס'ין כרכן דלומרי
עד העדר' וויל' זיל' מפטך עד שער' ר' לעד קקיעעה הטהה' ומכו צפיטש' נטליות הפטלה
הפטלה נו' וויל' זיל' פטך' לעמ' פנדין צהאר' מיל' ה' נמנע' קול' ח' נטלי' זיל' צפיטש' הפטלה

מנדל שוו

his victory. The mysterious enemy was at Jacob's mercy. All Jacob had to do in order to bring the engagement to a successful conclusion was to destroy his antagonist and thus eliminate the threat of another attack. Jacob acted differently, and contrary to what others in his place would have done; when the moment at which Jacob could enjoy his victory arrived, he released the attacker and set him free. What motivated such an act? Of course, the antagonist had pleaded with him. He had begged for his freedom: "לְזַעֲרָה תְּנַצֵּחַ כִּי שָׁלֹגֶן" ("Release me for the morning star hath risen."¹⁰ But why did Jacob listen to the plea of a man who, a short while ago, had been determined to annihilate him. The vanquished adversary did not even promise Jacob that he would not repeat his attack. To release such a dangerous fiend was "unreasonable." This very unreasonableness endowed the act with the quality of the heroic, and may serve as a pattern for Halachic heroism.

6

What is heroism in the Halacha? What does the Halacha recommend to us, that we may attain heroic stature? The answer is: one must perform the dialectical movement. The Halachic catharsis expresses itself in paradoxical movement in two opposite directions — in surging forward boldly and in retreating humbly. Man's heroic experience is a polar, antithetic one. Man drives forward only to retreat, and to reverse, subsequently, the direction of his movement.

The Torah wants man, who is bold and adventurous in his quest for opportunities, to act heroically, and at the final moment, when it appears to him that victory is within reach, to stop short, turn around, and retreat. At the most exalted moment of triumph and fulfillment man must forego the ecstasy of victory and take defeat at his own hands. Jacob acted in this manner; he engaged in the dialectical performance. He did not consummate his victory; instead, he set free the antagonist whom he had defeated and whom he could have destroyed. By freeing the defeated enemy Jacob defeated himself. He with-

¹⁰ Genesis, *ibid.* 27.

drew from a position he had won through courage and fortitude. He engaged in the movement of recoil.

II

Halacha teaches that at every level of our total existential experience — the aesthetic-hedonic, the emotional, the intellectual, the moral-religious — one must engage in the dialectical movement by alternately advancing and retreating. The Halacha was cognizant of the program the Creator set for man: "וְרֹאשֵׁת אָדָם תְּמִימָד אֶת-הָאָרֶץ וְעַבְדֵה" ("Replenish the earth and subdue it."¹¹ Man was called upon to defy opposition on the part of nature and to march to victory. Biblical man is out to subdue his environment. Yet, when conquest is within man's reach and the road to realization has been cleared of all hindrances, man-victor, who needs only to reach out and grab everything his heart has anxiously desired, must change his course and begin to withdraw. When victory is near, man must invite defeat and surrender the spoils that he had quested for so long. The movement is dialectical: forward-marching ends in retreat, which, in turn, leads to a resumption of the forward-march. After man withdraws from the position which he has acquired through hard labor and sacrifice, he begins once again to swing forward. Again Halacha encourages man to pursue greatness, vastness, to experiment daringly with his liberties, to search feverishly for dominion. And again, Halacha will command man to halt, and to make an about-face. This dialectical movement, no matter how incomprehensible to modern man, forms, as we stated above, the very heart of Halachic living. In a word, the Halacha teaches man how to conquer and how to lose, how to seize initiative and how to renounce, how to succeed, how to invite defeat, and how to resume the striving for victory.

I

The idea of catharsis through the dialectical movement mani-

¹¹ *Ibid.*, 1:28.

sive. God lays unrestricted claim not to a part but to the whole of the human personality. Existence *in toto*, in its external and inward manifestations, is consecrated to God. Aaron belonged to no one, not even to himself, but to God. Therefore he was not even free to give himself over to the grief precipitated by the loss of his two sons; he had no private world of his own. Even the heart of Aaron was divine property.

What does all this mean in psychological terms? God wanted Aaron to disown the strongest emotion in man — the love for a child. Is it possible? As far as modern man is concerned I would not dare answer. With respect to Biblical man we read that Aaron acted in accord with the divine instruction:

וְיִשְׁרָאֵל תַּעֲמֹד

— “And they did so, according to Moses’ word.”¹⁵ Aaron withdrew from himself; he withdrew from being a father. This kind of movement of recoil is tantamount to self-denial. Such action is certainly cathartic, because it is certainly heroic; as such it is far more exalted than the aesthetic Aristotelian catharsis, which Judaism did not accept.

Not only Aaron, but the entire covenantal community, was summoned by God into His service. Once man enters the service of God, be it as high-priest, be it as an ordinary humble person, his commitment is not partial; it is total. He is subject to the divine call for total inner withdrawal. Herc the Halacha intervenes frequently in the most intimate and personal phases of our lives and makes demands upon us which often impress the uninitiated as overly rigid and formal.

Let us take an example. We all know the law that a festival suspends the mourning for one of the seven intimate relatives. If one began to observe the *shiva* period a short time before the holiday was ushered in the commencement of the latter cancels the *shiva*. Let us not forget that *הַנִּזְבָּן* (mourning) in Halacha, consists of more than the performance of external ritual or ceremony. It is far more than that. It is an inner experience of black despair, of complete existential failure, of the absurdity of being. It is a grisly experience which overwhelms man,

which shatters his faith and exposes his I-awareness as a delusion. Similarly, the precept of *בְּרוּתָה* (to rejoice on a holiday) includes, not only ceremonial actions, but a genuine experience of joy, as well. When the Torah decreed *רְאֵתֶךָ וְרַגְלֶךָ*, “and thou shalt rejoice in thy feast,”¹⁶ it referred, not to merry-making and entertaining, to artificial gaiety or some sort of shallow hilarity, but to an all-penetrating depth-experience of spiritual joy, serenity and peace of mind deriving from faith and the awareness of God’s presence. Now let us visualize the following concrete situation. The mourner, who has buried a beloved wife or mother, returns home from the graveyard where he has left part of himself, where he has witnessed the mockery of human existence. He is in a mood to question the validity of our entire axiological universe. The house is empty, dreary, every piece of furniture reminds the mourner of the beloved person he has buried. Every corner is full of memories. Yet the Halacha addresses itself to the lonely mourner, whispering to him: “Rise from your mourning; cast the ashes from your head; change your clothes; light the festive candles; recite over a cup of wine the *Kiddush* extolling the Lord for giving us festivals of gladness and sacred seasons of joy; pronounce the blessing of *לְמִינָה*; ‘Blessed art Thou . . . who has kept us in life and has preserved us and has enabled us to reach this season’; join the jubilating community and celebrate the holiday as if nothing had transpired, as if the beloved person over whose death you grieve were with you.” The Halacha, which at times can be very tender, understanding and accommodating, may, on other occasions, act like a disciplinarian demanding obedience. The Halacha suggests to man, broken in body and spirit, carrying the burden of an absurd existence, that he change his mood, that he cast off his grief and choose joy. Let us repeat the question: Is such a metamorphosis of the state of mind of an individual possible? Can one make the leap from utter bleak desolation and hopelessness into joyous trust? Can one replace the experience of monstrosity with the feeling of highest meaningfulness? I have no right to judge. However, I know of people who attempted to perform this greatest of all miracles.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Deuteronomy 16:14.